

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 186/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

147/2008. (XII. 3.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ kerepesi lakos 2008. szeptember 4-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2008. december 3-án megtartott zárt ülése alapján **született állásfoglalását**

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor**, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint, állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos beadványában előadja, hogy a Kerepes nagyközség jegyzője által hozott, a panaszos birtokvédelmi kérelmének helyt adó (és a panaszhoz mellékelte) határozata alapján 2008. szeptember 3-án 16 óra körüli időpontban kérte a helyi rendőrség segítségét, hogy a határozatban foglaltak szerint segítsenek neki visszajutni az abban meghatározott ingatlanba, amelyből a panaszost a felesége kizárta.

A panaszos bejelentése alapján az ingatlanhoz rendőrök érkeztek, de „nem tudtak” érvényt szerezni a határozatban foglaltaknak, tehát a panaszos nem jutott vissza az ingatlanba. Ezen túlmenően a járőrök a panaszos kérése ellenére sem rögzítették jegyzőkönyvben a történeteket.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyi adatait töröltük.

Ezek után a panaszos a Gödöllői Rendőrkapitányságon kívánt feljelentést tenni „birtokháborítás” miatt, de az ügyeletes a panaszos panaszát meghallgatva távozott, majd mintegy 15 perc elteltével visszatért, közölte, hogy ez ügyben a rendőrségen nem tehet feljelentést, és a városi bíróságra irányította.

A panaszos sérelmezi a fent leírt rendőri intézkedést, kéri a Testület vizsgálatát és segítségét, hogy mielőbb visszajuthasson ingatlanába.

II.

A Gödöllői Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsátott iratanyagból, valamint a fent hivatkozott jegyzői határozatból a Testület a következő tényállást állapította meg.

2008. augusztus 26-án a panaszos felesége feljelentést tett a Gödöllői Rendőrkapitányságon a panaszos ellen magánlaksértés miatt. Feljelentésében előadta, hogy házasságuk ideje alatt közösen építettek egy házat, az ehhez szükséges pénz azonban az ő apai örökségéből származott, az ingatlan 1/1 arányú tulajdonosaként ő szerepel az ingatlan nyilvántartásban, és az ingatlanba csak ő és – nem a panaszostól származó – kisebbik fia van bejelentve.

A panaszos felesége elmondta, hogy 2007 novemberében a panaszos kiköltözött az ingatlanból, de 2008 júniusában békülési szándékkal visszatért. A kapcsolat azonban továbbra sem működött, ezért a panaszos leköltözött a ház alsó szintjére, míg felesége a felső szinten él.

A panaszos felesége szerint 2008. augusztus 25-én a panaszos elzárta az ő szintjén lévő gáz- és vízcsapot, aminek következtében a gáz- és vízellátás az egész házban szünetelt, és kérésre sem volt hajlandó újra megnyitni. A panaszos felesége elmondta továbbá, hogy a válókeresetet aznap szándékozik beadni a bíróságon. Kérte a hatóságot, hogy indítson eljárást a panaszos ellen magánlaksértés miatt, és jelezte, hogy a bíróságon távoltartó végzés kibocsátását kívánja kérni a panaszos ellen, mivel fél tőle.

2008. augusztus 27-én a panaszos felesége a Gödöllői Rendőrkapitányság segítségét kérte, mivel kérése ellenére a panaszos nem volt hajlandó elhagyni a házat, noha annak 1/1 arányban ő (a panaszos felesége) a tulajdonosa. Elmondta továbbá, hogy a panaszos több alkalommal elzárta a vizet és a gázt, valamint az általa lakott alsó szint kilincsébe áramot vezetett. A rendőrök meghallgatták a panaszost is, aki elmondta, hogy bár a ház valóban a felesége nevében van, kötöttek egy házassági vagyoni jogi szerződést, amelynek értelmében felesége 2/3, ő pedig 1/3 arányban tulajdonosa a háznak, ezért jogosult a házban tartózkodni. Elismerte, hogy elzárta a gázt, de azt állította, hogy később újra kinyitotta. Azt is elmondta, hogy nem vezetett áramot a kilincsbe, csupán egy – az aljzatba nem csatlakoztatott – telefontöltő zsinórját

ragasztotta rá, mivel a lakrészéből eltűntek tárgyak, és így akart a feleségére ráijesztve védekezni.

A rendőrök ellenőrizték a gáz- és vízcsapot, mindkettőt nyitva találták. Megállapították, hogy a kilincstre valóban egy 6V-os telefontöltő zsinórja van ráhelyezve, a töltő azonban nincs áram alatt. A panaszos figyelmét felhívták rá, hogy tartózkodjon a víz- és gáz elzárásától, és tájékoztatták a feleket, hogy vagyoni jogi vitájukat polgári peres úton rendezhetik, majd távoztak.

2008. szeptember 1-jén a panaszos birtokvédelmi kérelemmel fordult Kerepes Nagyközség Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalához, mivel felesége a távollétében az alsó lakrész zárait levágta, behatolt a lakrészbe, és a panaszost kizárta onnan. A panaszos telefonon kérte a feleségét, hogy engedje be, de a felesége ezt megtagadta.

A Hivatal két munkatársa helyszíni szemlét tartott az ingatlannál, amelyen mindkét fél jelen volt. A panaszos felesége azt mondta, hogy azért nem engedi be a panaszost, mert nincs az ingatlanba bejelentve, többször elzárta a vizet és a gázt, ezért ő (a panaszos felesége) két hete nem tud rendesen mosakodni. Elmondta, hogy a panaszos holmiját a panaszos gépkocsijában helyezte el, a bútorokat pedig előre megbeszélte időpontban kiadja a panaszosnak.

A helyszíni szemle alapján a jegyző a panaszos birtokvédelmi kérelmének helyt adott, megállapítva, hogy a panaszost birtokától a felesége jogalap nélkül fosztotta meg. A határozat szerint a panaszos az ingatlan használatának jogcímétől függetlenül birtokosnak minősül mindaddig, amíg a bíróság e „jogosultságát jogerős ítéletével meg nem dönti”. Ezért a panaszos felesége köteles a panaszos számára az ingatlanba való bejutást és annak használatát olyan mértékig biztosítani, amilyen mértékben az ingatlant a panaszos a tilos önhatalommal való kizárása előtt használhatta.

A 2008. szeptember 3-án kelt határozat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 140. §-ának (1) bekezdés d) pontja alapján arra figyelmeztette a panaszos feleségét, hogy amennyiben legkésőbb három napon belül nem biztosítja az ingatlanba való bejutást a panaszos számára, úgy vele szemben a hatóság 5.000 forinttól 500.000 forintig terjedő eljárási bírságot fog kiszabni.

A határozat kézhezvétele után a panaszos az ingatlanhoz ment, ahol azt követelte, hogy felesége bocsássa őt be. Mivel erre nem került sor, kihívta a rendőrséget. Miután a helyszínre érkeztek a kistarcsai rendőrőrs járőrei, a panaszos bemutatta nekik a jegyzői határozatot és egy jegyzőkönyvet arról a feleségével kötött megállapodásról, amelynek értelmében az ingatlan 1/3 arányban az ő tulajdona. A panaszos kérte a rendőröket, hogy segítsenek neki az ingatlanba való bejutásban.

A rendőrök meghallgatták a panaszos feleségét is és tájékoztatták a határozat tartalmáról, valamint a határozat által kilátásba helyezett szankcióról. A panaszos felesége tudomásul vette a tájékoztatást, de azt mondta, hogy nem fogja beengedni a férjét, inkább vállalja a büntetést.

A rendőrök ezt követően tájékoztatták a panaszost, hogy jogorvoslatért folyamodhat a Kerepesi Önkormányzatnál, valamint feljelentéssel élhet a bíróságon a felesége ellen magánlaksértés miatt. Az esetről készült rendőri jelentés szerint a tájékoztatást a panaszos tudomásul vette.

2008. szeptember 5-én a panaszos felesége hívta ki a rendőrséget, mivel a panaszos a ház kocsibeállójának ajtaját leemelte, és autójával beállt az udvarra. Mialatt a kiérkező rendőrök arról tájékoztatták a panaszos feleségét, hogy a panaszosnak a jegyzői határozat értelmében joga van az ingatlanban tartózkodni, ezért vele szemben nem intézkedhetnek, a panaszos a lakrészének ajtaján lévő zárat levágta, így visszajutott az ingatlanba.

2008. szeptember 10-én a Gödöllői Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya elutasította a panaszos feleségének magánlaksértés miatt tett feljelentését, arra hivatkozva, hogy a panaszos által lakott lakrész funkcióját tekintve söröző, így annak vonatkozásában nem követhető el a magánlaksértés bűncselekménye.

III.

A Testületnek a panaszban foglaltak és a tényállás ismeretében két kérdést kellett vizsgálnia: egyrészt, hogy a rendőrség teljesítette-e kötelezettségét a hivatkozott jegyzői határozat kapcsán a panaszos jogainak érvényre juttatása érdekében, másrészt, hogy egyébként kellő módon és mértékben biztosította-e a panaszos számára jogainak védelmét a feleségével szemben.

1. A panaszos részére kiállított, szeptember 3-ai keltezésű jegyzői határozat a panaszos felesége számára háromnapos teljesítési határidővel írta elő, hogy bocsássa be a panaszost az ingatlanba, és e kötelezettség nem teljesítése esetére bírság kiszabását helyezte kilátásba. A határozattal a kezében a panaszos még aznap a rendőrséghez fordult, és kérte a rendőrök segítségét a házba való bejutáshoz, a rendőrök azonban nem intézkedtek a panaszos feleségével szemben, hanem felhívták a figyelmét arra, hogy az önkormányzatnál kérhet jogorvoslatot, vagy a bíróságon tehet feljelentést magánlaksértés miatt.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök e tekintetben a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően jártak el, mivel a rendőrség közreműködésére a panaszolt események kapcsán csak a jegyző erre irányuló felhívása esetén kerülhetett volna sor, amelynek viszont a Ket. 130. §-a alapján az lett volna a feltétele, hogy a panaszos a jegyzőtől (és nem a rendőrségtől) kérje a határozat végrehajtását.

A Ket. a végrehajtás szabályai között, 124. §-ának (1) bekezdésében rögzíti, hogy „a hatósági eljárásban az e törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén állami kényszerrel is el kell érni, hogy a hatóság döntésével pénzfizetésre vagy egyéb magatartásra kötelezett ügyfél e kötelezettségének eleget tegyen”. A (3) bekezdés értelmében „a kötelezett személye elleni kényszercselekményt - **a végrehajtást foganatosító szerv intézkedése alapján** - a rendőrség hajtja végre”, amelyek során az Rtv.-ben szabályozott különböző intézkedéseket foganatosíthat.

A Ket. meghatározott cselekmény végrehajtására vonatkozó rendelkezései (140. §) alapján továbbá abban az esetben, „ha a végrehajtás meghatározott cselekmény elvégzésére vagy meghatározott magatartásra [...] irányul, a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtást foganatosító szerv [...] a rendőrség közreműködésével kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt”.

A végrehajtási eljárásban történő rendőri közreműködés kapcsán a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 56. §-a megerősíti, hogy a rendőrség közvetlenül a jogosult kérése alapján nem járhat el. A (2) bekezdés ugyanis kimondja, hogy a végrehajtás során a rendőr kizárólag a közreműködést kérő (azaz a végrehajtást foganatosító szerv) intézkedése alapján avatkozhat közbe.

Fentieket összegezve megállapítható, hogy a rendőrség a panaszolt eseménnyel összefüggésben kizárólag akkor és olyan módon foganatosíthatott volna bármiféle intézkedést, ha és ahogyan a határozat végrehajtására jogosult szerv, azaz a jegyző kéri. Így a rendőrök részéről nem történt mulasztás akkor, amikor a Kerepes nagyközség jegyzője által hozott, a panaszos birtokvédelmi kérelmének helyt adó határozat alapján 2008. szeptember 3-án a panaszos feleségével szemben nem intézkedtek. Ebből a szempontból említést érdemel, hogy a rendőri intézkedés időpontjában az önkéntes teljesítésre megszabott háromnapos határidő még nem telt el.

A rendőri jelentésből megállapítható az is, hogy a jegyzői határozat érvényesítésének módjával kapcsolatban a rendőrök tájékoztatták a panaszost arról, hogy felesége magatartásával kapcsolatban az önkormányzatnál kereshet „jogorvoslatot”.

2. Felmerül ugyanakkor a kérdésnek a polgári-közigazgatási jogi mellett egy büntetőjogi vetülete is, és ebből a szempontból a rendőrök eljárása kifogásolható. Igaz ugyanis, hogy a panaszos feleségének magatartásával szemben a polgári jog szabályai alapján birtokvédelem igényelhető, és erről a jegyző közigazgatási eljárásban hoz a Ket. szabályai szerint végrehajtandó határozatot, ám a panaszos feleségének azon eljárása, hogy a panaszos lakrészének zárját levágva oda behatol, és a panaszost az ingatlanból kizárja, a polgári jogilag értelmezhető tilos önhatalom mellett felveti a magánlaksértés bűncselekményének vagy szabálysértésének gyanúját is.

A BH1999. 349. számon közzétett eseti döntés szerint a lakást egyébként jogszerűen használó tulajdonos is megvalósíthatja a magánlaksértést, ha a zárat lecserélve a lakás

használatára úgyszintén feljogosított volt házastársát megakadályozza abban, hogy a lakásba bejusson. A döntés értelmében „az új zár felszerelése a dolog elleni erőszak fogalomkörébe esik, mivel ennek létesítésével kizárja a bejutás lehetőségét” és „nincs jogi jelentősége annak a körülménynek sem, hogy a terhelt nem csupán tulajdonosa, hanem szintén jogszerű használója volt az adott ingatlannak. Egységes az ítélkezési gyakorlat ugyanis annak megítélésében is, hogy a cselekmény elkövetője nem kizárólag a lakáshasználatra jogosultakon kívül eső személy lehet, hanem a különélő, de a lakást továbbra is közösen használó házastársak egyikének a másik sérelmére megvalósított magatartásával is megvalósul a magánlaksértés.

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) értelmében a panaszos a házasság fennállása alatt akkor is jogosult volna az ingatlan használatára, ha a lakás a felesége különvagyonába tartozna. Ez következik a Csjt. 31/C. §-ából, amely szerint a lakásból távozó házastárs a lakáshasználati jog ellenértékének rá eső részére jogosult akkor is, ha a lakás valamelyik házastárs tulajdonában áll. Ezért a magánlaksértés megvalósulásának szempontjából a lakás tulajdoni viszonyainak nincs jelentősége.

Reálisan ugyanakkor nem várható el a járőröktől, hogy a Legfelsőbb Bíróság esetjogát és a Csjt. lakáshasználati rendelkezéseit behatóan ismerjék. A 2008. szeptember 3-án készült rendőri jelentésből azonban kitűnik, hogy az intézkedő rendőrökben felmerült az a lehetőség, hogy a panaszos felesége bűncselekményt követett el, ugyanis tájékoztatták a panaszost, hogy a bíróságnál magánlaksértés miatt feljelentést tehet ellene.

A kérdés gondos mérlegelése alapján a Testület az alábbi következtetésre jutott.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közrendet sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. Ezt a kötelezettséget erősíti a Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése, amelynek értelmében a bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

Jelen esetben a feljelentés lehetőségére vonatkozó rendőri tájékoztatás alapján joggal feltételezhető, hogy az eljáró rendőrök észlelték a bűncselekmény vagy szabálysértés lehetőségének felmerülését.

Az Rtv. biztosít különböző intézkedési lehetőségeket a bűncselekménnyel vagy szabálysértéssel gyanúsítható személlyel szemben. A 33. § (2) bekezdése értelmében a rendőr a hatóság elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, vagy aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja. A 39. § (1) bekezdése alapján a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül is behatolhat, ha erre bűncselekmény elkövetésének megszakítása céljából van szükség.

Ebből a rendelkezésből egyébként az is következik, hogy bebocsátás alapján a rendőrnek van lehetősége a behatolásra. Tekintettel arra, hogy a panaszos a lakásnak jogszerű használója, a szükséges felhatalmazást (bebocsátás) a rendőröknek megadhatta volna.

Az eljáró rendőrök ennek ellenére semmit nem tettek, hanem tudomásul vették a panaszos feleségének azon kijelentését, hogy – akár bírságolás terhe mellett is – folytatni kívánja jogsértő magatartását, és a férjét nem fogja beengedni abba az ingatlanba, amelyet az a jegyzői határozat szerint is jogosult használni.

A Testület szerint elvárható lett volna a rendőröktől, hogy legalább a lehetséges intézkedések (ingatlanba való behatolás, a panaszos feleségének előállítás) kilátásba helyezésével megpróbálják a panaszos feleségét jobb belátásra bírni, vagy a kétségkívül komplex jogi helyzetet érzékelve az ügyeletes tiszttől segítséget kérni a további intézkedésekről való döntés érdekében.

A Testület 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalásában kifejti, hogy a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának viszonylatában kell vizsgálni. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában rögzíti, hogy az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdése által lefektetett jogállamiság elvének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság érvényesülése nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az 56/1991. (XI. 8.) AB határozat szerint „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.”

Ilyen tekintetben a jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépjenek.

A jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség a fentiek értelmében a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a rendőrség az állampolgárok jogainak védelme érdekében a rendelkezésére álló valamennyi eszközt minden szükséges esetben alkalmazza.

Így ha egy állampolgár jogainak megsértését észleli, a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogára tekintettel lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy a helyzet orvoslása, a sérelem kiküszöbölése céljából a megfelelő hatóságokhoz forduljon, és a szükséges intézkedések megtételben bízjon.

A fentiekre tekintettel a Testület álláspontja szerint olyan sajátos helyzet alakult ki, amelyben az eljáró rendőröknek nem, vagy csak nagyon csekély mértékben róható fel, hogy egy összetett, több jogág által egyszerre és ráadásul ellentmondásosan szabályozott helyzetben nem intézkedtek (nem szabad elfelejteni, hogy az e tekintetben egyébként érthetetlenül „engedékeny” jegyzői határozat szerint a panaszos feleségének még két napja lett volna az önkéntes teljesítésre), ugyanakkor a panaszos oldalán a jog- és érdeksérelem kétségtelenül jelentős.

A 1115/B/1995. AB határozat értelmében „a magánlakás sérthetetlenségéhez való alapjog az emberi méltósághoz való jog, mint általános személyiségi jog alkotó elemeinek egyik, az Alkotmány által nevesítetten biztosított alakzata, amely a magánszféra egyik jelentős összetevőjének sérthetetlenségét alapozza meg. Ez az alapjog egyaránt kapcsolódhat a tulajdonos, a birtokos és más jogos lakáshasználó, így pl. a lakásbérelő, a társbérelő, az albérelő stb. valamely konkrét lakást érintő jogához. A magánlakás sérthetetlenségéhez való alapjog [...] a védett tárgykörben a kívül állók bizonyos zavaró, beavatkozó, sértő megnyilvánulásaitól való mentességre és a mentesség állami védelmére jogosít.”

A panaszos nem kapta meg ezt az – általa joggal elvárt – védelmet (amelyet pedig a rendőrség a büntető-, illetve szabálysértési joghoz kapcsolódó, az Rtv.-ben szabályozott jogosítványai alapján nagy valószínűséggel biztosíthatott volna), így csorbult a panaszos magánlakáshoz való és (a fentiek alapján) a tisztességes eljáráshoz fűződő joga is.

IV.

A panaszos a rendőrök fellépésével összefüggésben sérelmezte azt is, hogy a járőrök kérése ellenére sem rögzítették jegyzőkönyvben a történeteket.

A kérdés tisztázása érdekében a Testület tájékoztatást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatától arra vonatkozóan, hogy az intézkedést foganatosító rendőrnek milyen esetekben kell jegyzőkönyvet felvennie eljárásáról – akár az eljárás alanyának kérésére. A válaszlevél szerint az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat alapján az intézkedést foganatosító rendőr köteles eljárásáról jelentést készíteni. Abban az esetben ugyanakkor, ha a rendőr a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény vagy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálya alá tartozó eljárást hajt végre, úgy az adott jogszabálynak a jegyzőkönyvre, illetve a jelentésre vonatkozó rendelkezéseit köteles alkalmazni.

Mivel a panaszolt esetben nem került sor a büntetőeljárásról, a szabálysértési eljárásról vagy a közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó eljárásra, az utóbb hivatkozott jogszabályok rendelkezéseinek alkalmazása nem jöhetett szóba. Így jelen esetben a rendőröknek nem állt fenn jogszabályilag előírt kötelezettségük arra

vonatkozóan, hogy a panaszos kérése alapján fellépésükről jegyzőkönyvet állítsanak ki.

Az eljáró rendőrök a történetekről ugyanakkor jelentésükben kellő részletességgel beszámoltak, így a történetek dokumentálása az arra vonatkozó előírásoknak megfelelően megtörtént. Azzal, hogy jegyzőkönyv felvételétől az eljáró rendőrök eltekintettek, erre irányuló jogszabályi előírás hiányában nem valósítottak meg jogsértést.

A Testület ugyanakkor e kérdés rendezetlenségét a jogbiztonság érvényesülése szempontjából kifejezetten aggályosnak tartja. A Testület megítélése szerint az állampolgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére, és hogy e jegyzőkönyvből kaphassanak egy eredeti példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyíthetné az állampolgárok „jogainak és jogos érdekeinek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat], hozzájárulva a jogbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához.

A Testület ezért az Rtv. 6/A. §-ának (1) bekezdés c) pontjában foglalt jogosítványa alapján kezdeményezi, hogy az országos rendőrfőkapitány adjon ki utasítást ebben a tárgyban.

Tekintettel továbbá arra, hogy az említett probléma olyan jellegű, amely az állampolgárok jogérvényesítési lehetőségeit közvetlenül befolyásolja, a Testület célszerűnek tartaná a kérdés jogszabályi rendezését. A Testület ezért az Rtv. 6/A. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján erre vonatkozó javaslatot fog tenni az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságainak.

V.

A panaszos sérelmezi azt is, hogy a panaszolt napon foganatosított rendőri intézkedést követően a Gödöllői Rendőrkapitányságon feljelentést kívánt tenni, de az ügyeletes a panaszos panaszát meghallgatva távozott, majd mintegy 15 perc elteltével visszatért, és közölte, hogy ez ügyben a rendőrségen nem tehet feljelentést, és a városi bíróságra irányította.

A Testületnek e panasz vizsgálatára nincs hatásköre az alábbiak szerint.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Az Rtv. fenti rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe tartoznak mindazok a rendőri intézkedések, kötelezettségszegések, mulasztások, stb., amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek keretében a Testületnek lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében szereplő, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11.§ (1) bekezdése – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület következetes gyakorlata szerint [lásd pl. a 113/2008 (X. 21.) számú állásfoglalást] ugyanakkor ha ezek az Rtv.-től eltérő, jellemzően eljárási szabályok speciális, az adott eljárási rendre jellemző jogorvoslati lehetőséget biztosítanak a sérelmezett intézkedéssel vagy mulasztással szemben, akkor a Testület hatáskörének hiányát állapítja meg. E nélkül ugyanis parttalanná válna a Testület eljárása, olyan kérdéseket is vizsgálatának hatókörébe vonna, amelyekre a teleológiai és történeti értelmezés alapján nyilvánvalóan nem terjedt ki a jogalkotói szándék.

Ennek megfelelően jelen ügyben azt kellett vizsgálni, hogy állt-e a panaszos rendelkezésére olyan speciális büntetőeljárási jogorvoslat, amely az általa sérelmezett mulasztás orvoslására alkalmas.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 172. §-a rendelkezik a feljelentés felvételéről. Az (1) bekezdés szerint „a feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni”, a hatóságnak a szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni, továbbá a feljelentést nyomban nyilvántartásba kell venni. A (3) bekezdés értelmében, ha a feljelentést nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznél, illetve nyomozó hatóságnál tették, a feljelentést ez is köteles átvenni, illetőleg jegyzőkönyvbe foglalni, és az eljárásra jogosultnak megküldeni.

Mindezek alapján egyértelmű a büntetőeljárásról szóló törvény azon követelménye, amely megkívánja a nyomozó hatóság közreműködését bármely feljelentés megtételénél. Mivel a Be. 36. §-ának (1) bekezdése értelmében az általános nyomozó hatóság a rendőrség, a feljelentés felvételére elsősorban ezen szerv köteles.

E kötelezettség elmulasztása esetére a Be. 196. §-a biztosít jogorvoslati lehetőséget. Eszerint akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedésének elmulasztása érint, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

Megállapítható tehát, hogy mivel a kérdéses panasz vonatkozásában a speciális büntetőeljárás szabályok biztosítanak sajátlagos jogorvoslati lehetőséget, a Testületnek a fenti okfejtés alapján a panasz ezen részét nincs hatásköre elbírálni, még akkor sem, ha egyértelműen aggályos a rendőrség eljárása különös tekintettel arra, hogy 2008. augusztus 26-án a panaszos felesége feljelentését ugyancsak magánlaksértés miatt a Gödöllői Rendőrkapitányságon férje, azaz a panaszos ellen minden további nélkül megtehetette.

VI.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos oldalán megvalósult a súlyos alapjogsérelem (a magánlakáshoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelme), amikor hiába kért rendőri segítséget a jogosan használt ingatlanába való bejutáshoz, az eljáró rendőrök – noha észlelték a bűncselekmény felmerülésének gyanúját és bizonyos eszközeik lettek volna az Rtv. alapján a helyzet kezelésére – tudomásul vették a panaszos feleségének a jogsértő magatartás folytatását kilátásba helyező nyilatkozatát, és a panaszost más hatóságokhoz irányítva elhagyták az intézkedés helyszínét.

A panaszos szempontjából ez a mulasztás súlyos alapjogsérelmet eredményezett: a panaszolt eseményt követően csak két nappal tudta lakhatását megoldani – és ekkor is rendőri segítség nélkül, csak önhatalommal.

Mindezek miatt a Testület úgy döntött, hogy a panaszt az Rtv. 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint megküldi az országos főkapitánynak.

Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az eljáró rendőröknek egy olyan komplex jogi helyzetben kellett volna megtalálniuk a helyes megoldást, amelyet a különböző jogágak különböző, bizonyos fokig ellentmondó módon szabályoznak, és amelynek értelmezése egy jogi végzettséggel rendelkező, valamennyi releváns információ és irat birtokában lévő személy számára sem könnyű.

A helyzetért a Testület álláspontja szerint elsősorban a jegyzői határozat tehető felelőssé, hiszen elfogadható indok nélkül hagyott a panaszos feleségének három napot a határozat végrehajtására, és a nem teljesítés esetére bírságot helyezett kilátásba, pedig a Ket. alapján a jegyző rendőri segítséget is igénybe vehet a végrehajtáshoz, és ezt a tényt a határozatban is rögzíthette volna.

A rendőrök számára a helyzet kezelését jelentősen megnehezítette, hogy a – polgári és közigazgatási jog szabályai szerint meghozott – jegyzői határozat alapján úgy tűnhetett: a panaszos felesége még három napig jogszerűen (legalábbis a határozatban

foglaltakkal összhangban) tagadhatja meg férje bebocsátását, és a szankcióknak csak ezután lehet helyük. Csekély fokban róható csak fel a konkrétan intézkedő rendőröknek, hogy nem érzékelték: a büntetőjog szempontjából a szituáció megítélése más.

Erre tekintettel – természetesen a rendőrség fegyelmi hatásköre elvonásának szándéka nélkül – a Testület hangot kíván adni annak az álláspontjának, hogy az eljáró rendőrök személyi felelősségének megállapítását jelen esetben nem tartaná indokoltnak.

Budapest, 2008. december 3.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Dr. Juhász Imre sk.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
előadó testületi tag

Megjegyzés:

A panasznak az Országos Rendőrfőkapitány 35727/8/2008. RP. számú határozatában **részben** helyt adott. A határozatot lásd www.police.hu/bejelentesek/hatarozatok.html alatt.